

Zacharuk, Tamara

Funkcjonowanie osób niepełnosprawnych w roli studenta w WSRP w Siedlcach

Szkice Podlaskie 6, 90-95

1998

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych oraz w kolekcji mazowieckich czasopism regionalnych mazowsze.hist.pl.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

TAMARA ZACHARUK

Funkcjonowanie osób niepełnosprawnych w roli studenta w WSRP w Siedlcach

Człowiek rozwijając się dorasta do coraz nowych ról społecznych. Przestrzeganie zasad postępowania wynikających z poszczególnych ról uwarunkowane jest między innymi przystosowaniem jednostki do wymagań życia społecznego.

Już od kilku lat z inicjatywy rektora siedleckiej uczelni, prof. dr. hab. Lesława Szczerby, w WSRP studiuja studenci niepełnosprawni. Realizują oni w całości program studiów obowiązujący na poszczególnych kierunkach. Ponadto są zobligowani do uczestniczenia w zajęciach, które ułatwiają im proces studiowania. Zgodnie z decyzją Senatu Uczelni, dla studentów niedowidzących i niewidomych prowadzone są zajęcia z tyfloinformatyki i nauka czytania na optakonie, a dla studentów niesłyszących i niedosłyszących zajęcia z logopedii. Ta grupa w ramach zajęć do wyboru musi mieć lektorat z języka polskiego oraz lektorat z języka migowego.

Wszystkich studentów niepełnosprawnych obowiązują zajęcia rehabilitacyjne, jeżeli nie uczestniczą oni w zajęciach wychowania fizycznego.

Studenci niepełnosprawni w WSRP w Siedlcach studiuja w warunkach pełnej integracji. Uczestniczą w zajęciach dydaktycznych razem ze studentami pełnosprawnymi i w większości mieszkają w akademikach. Pozwala im to na pełną integrację ze zbiorowością studencką. Ilość i jakość kontaktów interpersonalnych jest regulowana indywidualnie i zależy od wewnętrznych potrzeb osób pełno- i niepełnosprawnych.

Władze i pracownicy uczelni starają się stworzyć osobom niepełnosprawnym jak najlepsze warunki studiowania. Dostosowanie szkoły do potrzeb osób z różnymi dysfunkcjami nie jest łatwe. Dokonywane jednak sukcesywnie zmiany są dostrzegane zarówno przez studentów, jak i pracowników.

W roku akademickim 1996/97 przeprowadziłam wśród studentów niepełnosprawnych badania ankietowe. Ich celem było uzyskanie odpowiedzi na kilka pytań. Przede wszystkim chciałam uzyskać informacje, jakimi motywami kierowali się studenci niepełnosprawni podejmując studia, jak oceniają warunki studiowania w WSRP w Siedlcach oraz jakie jest ich zdanie na temat wprowadzenia innowacji do programu kształcenia studentów niepełnosprawnych.

Ankieta została przedstawiona wszystkim studentom niepełnosprawnym — 121 osobom. 89 zdecydowało się udzielić odpowiedzi na pytania w niej zawarte.

W grupie badanych studentów znaleźli się reprezentanci wszystkich wydziałów uczelni. Poniższa tabela prezentuje płeć i wiek badanych.

Tabela 1

Płeć i wiek studentów

Płeć \ Wiek	Wiek			Razem
	18–19	20–24	25 i więcej	
Kobieta	7	37	5	49
Mężczyzna	2	34	4	40
Razem	9	71	9	89

Badana populacja składała się z 49 kobiet i 40 mężczyzn. Największą grupę — 71 osób — stanowili studenci w wieku 20–24 lat, czyli w typowym dla wieku studentów ogółem. Poniżej i powyżej tego wieku znalazło się po 9 osób.

Reprezentacja wydziałów, lat i kierunków studiów studentów, którzy wzięli udział w badaniach, przedstawiona jest w tabeli nr 2.

Tabela 2

Wydział, kierunek i rok studiów

	Wydział Humanistyczny					Wydział Rolniczy			Wydział Chemiczno-Matematyczny		Razem
	P.O.W ¹	P.KO ²	P.NP ³	H ⁴	FP ⁵	Rol-nictwo	Zootech-nika	Bio-logia	Chemia	Mate-matyka	
I	15	0	1	4	2	2	1	1	1	10	37
II	7	4	0	5	2	0	4	1	1	2	26
III	0	0	0	1	1	1	1	2	2	7	15
IV	0	0	0	1	1	0	0	0	0	2	4
V	0	0	0	0	0	0	0	1	0	6	7
	22	4	1	11	6	3	6	5	4	27	89
Razem	43					14			32		89

¹ pedagogika ze specjalnością opiekuńczo-wychowawczą

² pedagogika ze specjalnością kulturalno-oświatową

³ pedagogika ze specjalnością nauczania początkowego

⁴ historia

⁵ filologia polska

W badanej grupie studentów najliczniej reprezentowany był Wydział Humanistyczny — 43 studentów, Wydział Chemiczno-Matematyczny — 32 i Wydział Rolniczy — 14 studentów. Biorąc pod uwagę kierunek studiów, największą grupę stanowili studenci matematyki i pedagogiki ze specjalnością opiekuńczo-wychowawczą. Być może wiąże się to głównie z perspektywami późniejszego zatrudnienia.

Przekrój społeczny badanych zamieszczony został w tabeli nr 3.

Tabela 3

Pochodzenie społeczne, miejsce zamieszkania

Miejsce zamieszkania \ Pochodzenie społeczne	Inteligentnie	Chłopskie	Robotnicze	Rzemieślnicze	RAZEM
Miasto	30	23	1	2	56
Wieś	5	17	11	0	33
Razem	35	40	12	2	89

W badanej populacji większość studentów (56 osób) mieszka na stałe w mieście. Największą grupę stanowią studenci z inteligentnym pochodzeniem, mieszkający w mieście. Na drugim miejscu są osoby z pochodzeniem robotniczym, mieszkające w mieście. Młodzież pochodzenia chłopskiego, mieszkająca z wyjątkiem jednej osoby na wsi, liczy 12 studentów. Jest to rozkład zbliżony do pochodzenia studentów pełnosprawnych, wśród których od lat najmniejszą liczbę stanowią dzieci z rodzin chłopskich.

Tabela 4

Rodzaje niepełnosprawności badanych studentów

Rodzaj niepełnosprawności	Liczba osób
1. Niewidomi	5
2. Niedowidzący	20
3. Niesłyszący	5
4. Niedosłyszący	13
5. Z porażeniem mózgowym	8
6. Z dysfunkcją narządów ruchu	32
7. Ogólny stan zdrowia	3
Razem	89

Wśród badanych największą grupę stanowią studenci niedowidzący i niedosłyszący. W pozostałych grupach liczby studentów są znacznie mniejsze.

Motywy podjęcia studiów przez osoby niepełnosprawne były różnorodne. Ich przegląd prezentuje tabela 5.

Znakomita większość jako główny motyw podjęcia studiów podaje chęć zdobycia wykształcenia. Na drugim miejscu znalazło się dążenie do samorealizacji, które wymieniło 16 osób. 6 studentów rozpoczęło kształcenie, chcąc się w ten sposób usamodzielnic, natomiast 4 spośród badanych kierowało się chęcią zdobycia zawodu.

Ankietowani studenci zwrócili uwagę na szereg trudności, z jakimi spotkali się rozpoczynając studia. Główne typy trudności zawarte są w tabeli 6.

Tabela 5

**Motywy podjęcia nauki w uczelni
przez studentów niepełnosprawnych**

Motyw podjęcia studiów	Liczba wyborów
1. Chęć zdobycia wykształcenia	63
2. Dążenie do samorealizacji	16
3. Chęć zdobycia zawodu	4
4. Chęć usamodzielnienia się	6
Razem	89

Tabela 6

**Trudności studentów niepełnosprawnych
rozpoczynających studia**

Typ trudności	Liczba wyborów
1. Architektoniczne	19
2. Formalno-administracyjne	21
3. Adaptacyjne	10
4. Inne	39
Razem	89

Charakteryzując typ trudności, jakie napotkali rozpoczynając naukę, studenci niepełnosprawni na pierwszym miejscu wymienili trudności formalno-administracyjne, na drugim znalazły się bariery architektoniczne, a na trzecim adaptacyjne. Jeśli chodzi o te ostatnie, to myślę, że ich ograniczenie nastąpi po wprowadzeniu na stałe w uczelni tzw. dni adaptacyjnych dla studentów niepełnosprawnych pierwszego roku. Po raz pierwszy takie dni zostały zorganizowane we wrześniu 1996 r.

Ponadto studenci określili w badaniach stopień samodzielności w studiowaniu.

Tabela 7

Samodzielność studiowania

Samodzielność studiowania	Liczba wyborów
1. Studiuję samodzielnie	51
2. Studiuję samodzielnie z doraźną pomocą	26
3. Moja samodzielność jest stosunkowo mała	7
4. Moja samodzielność jest bardzo ograniczona	3
5. Brak odpowiedzi	2
Razem	89

Większość badanych studentów, bo aż 77 osób, stwierdziła, że studiuje samodzielnie lub samodzielnie z doraźną pomocą. Tylko 10 osób określiło samodzielność jako małą lub bardzo ograniczoną. W dwóch przypadkach respondenci nie udzielili odpowiedzi.

W czasie studiów najczęściej dochodzi do konkretyzacji wyobrażeń o zawodzie. U studentów niepełnosprawnych zainteresowania wymarzonym zawodem też ulegają zmianom. Ich charakterystykę przedstawia tabela 8.

Tabela 8

Zainteresowania wymarzonym zawodem

Zainteresowania wymarzonym zawodem	Liczba wyborów
1. Wyraźnie zmalały	18
2. Zmalały	10
3. Nie uległy zmianie	33
4. Uległy skonkretyzowaniu	21
5. Inna odpowiedź lub brak	8
Razem	89

Po podjęciu kształcenia na poziomie wyższym, w badanej grupie studentów zainteresowania wymarzonym zawodem 33 osób nie uległy zmianie, a w 21 przypadkach zostały skonkretyzowane. Świadczy to chyba o dobrym wyborze kierunku studiów przez badanych. Na zjawisko to niewątpliwie mają wpływ informacje, jakie udzielane są osobom niepełnosprawnym jeszcze przed rozpoczęciem kształcenia. W bieżącym roku akademickim Centrum Kształcenia Studentów Niepełnosprawnych zamierza rozwinąć tę formę kontaktów z osobami, które planują podjąć studia.

Badani studenci ocenili również warunki mieszkaniowe w akademikach oraz ogólne przystosowanie do studiowania samej uczelni. Ich opinie prezentuje tabela 9.

Tabela 9

Ocena warunków mieszkaniowych w akademikach (ogólnie)

Warunki mieszkaniowe w akademikach	Liczba wyborów
1. Bardzo dobre	14
2. Dobre	61
3. Przeciętne	10
4. Gorsze niż przeciętne	3
5. Brak odpowiedzi	1
Razem	89

W opinii studentów niepełnosprawnych warunki mieszkaniowe w akademikach są dobre i bardzo dobre. Tak ocenia je 75 spośród badanych. W trzech przypadkach warunki zostały zakwalifikowane jako gorsze niż przeciętne. Dotyczy to zapewne kłopotów z mieszkaniem w jednym z remontowanych Domów Studenta. W wielu ankietach można odnaleźć krytyczne uwagi na temat umeblowania pokoi i urządzienia łazienek. Myślę, że jest to problem do rozwiązania na szczeblu kierownictw Domów Studenta.

W celu polepszenia warunków funkcjonowania studentów niepełnosprawnych w akademikach, sami zainteresowani proponowali m.in. zainstalowanie telefonów na piętrach oraz zlikwidowanie progów.

Według respondentów posiadanie komputerów w znacznym stopniu ułatwiłoby im studia. Studenci niewidomi i niedowidzący zgłosili potrzebę organizacji biblioteki breilowskiej oraz konieczność lepszego, wyraźniejszego oznaczenia sal wykładowych; studenci niedosłyszący i głusi podkreślali potrzebę obecności tłumacza języka migowego na zajęciach, a także zamontowania dzwonek światlnych przy drzwiach.

Jeżeli chodzi o ogólne przystosowanie uczelni do studiowania, to zostało ono ocenione jako dobre. Studenci niepełnosprawni podkreślili, że dostrzegalne są zmiany, głównie w zakresie zmniejszania barier architektonicznych.

Podsumowując rozważania należy stwierdzić, że na ogół osoby niepełnosprawne dobrze funkcjonują w roli studenta. Ich samodzielność i samozaparcie w pokonywaniu trudności umożliwiają im przestrzeganie przepisów wynikających z tej roli, a prognoza dotycząca ich kształcenia jest pozytywna. Studenci niepełnosprawni mają szanse na pełne uczestnictwo w życiu społecznym.